

אדר התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

האפוד והחושן

לפרשת ויקהל פקודי (על פי שיעור של הרבנית שרון רימון)

לכך אני אומר שעל שם הסינר של מטה קרוי אפוד, על שם שאופדו ומקשטו בו, כמו שנאמר (ויקרא ח, ז) "ויאפוד לו בו", והחשב הוא החגור שלמעלה הימנו, והכתפות קבועות בו".

7. שמות כ"ח:

(ט) ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל:

(י) ששה משמתם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדתם:

(יא) מעשה חרש אבן פתוחי חתם תפתח את שתי האבנים על שמות בני ישראל מסבת משבצות זהב תעשה אתם:

(יב) ושמית את שתי האבנים על כתפת האפוד אבני זכרון לבני ישראל, ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון:

8. שמות כ"ח כ"ט:

ונשא אהרן את שמות בני ישראל... לזכרון לפני ה' תמיד:

9. שמות ל"ט, ט:

וישם אתם על כתפת האפוד אבני זכרון לבני ישראל.

10. שמות ל"ט כט-ל:

(כט) ונשא אהרן את שמות בני ישראל... לזכרון לפני ה' תמיד: (ל) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התמים והיו על לב אהרן בבאו לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד:

11. שמות כ"ח:

(יג) ועשית משבצת זהב: (יד) ושתי שרשרת זהב טהור מגבלת תעשה אתם מעשה עבת ונתתה את שרשרת העבת על המשבצת:

12. במדבר כז, כא:

ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה':

1. שמות ל"ט:

(א) ומן התכלת והארגמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן כאשר צוה ה' את משה: (ב) ויעש את האפוד...

2. שמות כ"ח:

ד ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי-קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו-לי.

3. אבן עזרא, בפירושו הארוך:

וטעם "האפוד", כי הוא גדול מהחושן, ולא יזח מעל החשב.

4. שמות כ"ה, ז:

אבני שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשן

5. שמות כ"ח:

(ו) ויעשו את האפוד זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה חשב:

(ז) שתי כתפת חברת יהיה לו אל שני קצותיו וחבר:

(ח) וחשב אפדתו אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה

זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר:

6. רש"י על שמות כח, ד:

לא שמעתי ולא מצאתי בברייתא פירוש תבניתו, ולבי אומר לי שהוא חגור לו מאחוריו, רחבו כרוחב גב איש, כמין סינר שחוגרות השרות כשרוכבות על הסוסים, כך מעשהו מלמטה...

... ואי אפשר לומר שאין בו אלא חגורה לבדה, שהרי נאמר (ויקרא ח, ז) "ויתן עליו את האפוד", ואחר כך "ויחגור אותו בחשב האפוד"... למדנו שהחשב הוא החגור, והאפוד שם תכשיט לבדו.

ואי אפשר לומר שעל שם שתי הכתפות שבו הוא קרוי אפוד, שהרי נאמר (פסוק כז) "שתי כתפות האפוד", למדנו שהאפוד שם לבד, והכתפות שם לבד, והחשב שם לבד.

13. שמואל א, כח,ו:

וַיִּשְׁאַל שְׂאוּל בִּיהוָה וְלֹא עָנָהוּ ה' גַּם בְּחִלְמוֹת גַּם בְּאוּרִים
גַּם בְּנְבִיאִים:

14. עשיית אפוד לפולחן

1. וַיַּעַשׂ אֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאַפֹּד וַיִּצַּג אוֹתוֹ בְּעִירוֹ בְּעַפְרָה וַיִּזְנוּ
כָּל יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שֵׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן וּלְבִיתוֹ לְמוֹקֵשׁ:
(שופטים ח, כז)

2. וְהָאִישׁ מִיכָה לוֹ בֵּית אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ אֶפֶד וּתְרָפִים
וַיִּמְלֵא אֶת יָד אֶחָד מִבְּנָיו וַיְהִי לוֹ לְכֹהֵן: (שופטים
יז, ה)

15. אפוד בד כלבוש לכהנים

1. וַשְּׂמוּאֵל מְשַׁרְתָּת אֶת פָּנָיו ה' נַעַר חֲגוֹר אֶפֶד בָּד:
(שמואל א, ב, יח)

2. ...וַיִּסָּב דָּוָאג הָאֲדָמִי וַיִּפְגַּע הוּא בְּכוֹהֲנִים וַיִּמַּת בַּיּוֹם
הַהוּא שְׂמֹנִים וְחַמְשָׁה אִישׁ נִשָּׂא אֶפֶד בָּד:
(שמואל א, כב, יח)

3. וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֹז לִפְנֵי ה' וַדָּוִד חֲגוֹר אֶפֶד בָּד:
(שמואל ב, ו, יד)

16. האבן עזרא בפירושו הארוך לפסוק ו':

...האפוד בד הוא מין ממיני הפשתן. ואפוד משה לא
היה בד, רק זהב ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש עם
הכל. ולא היו שואלים רק בחושן המשפט...

17. שמואל א, ב, כח:

וּבַחֹר אֹתוֹ מִכָּל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן לְעֹלֹת עַל מִזְבְּחִי
לְהַקְטִיר קִטְרֹת לְשֵׂאת אֶפֶד לְפָנָי

18. שמואל א פרק י"ד:

(ג) וְאַחֲרָיהָ בֵן אַחְטוֹב אַחִי אֵיכְבוֹד בֶּן פִּינְחָס בֶּן עֲלִי כֹהֵן
ה' בְּשֵׁלוֹ נִשָּׂא אֶפֶד

(יח) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לְאַחֲרָיהָ הַגִּישָׁה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי הִנֵּה
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(יט) וַיְהִי עַד דְּבַר שְׂאוּל אֶל הַכֹּהֵן וְהַהֲמוֹן אֲשֶׁר בְּמַחְנֵה
פְּלִשְׁתִּים וַיִּלְךְ הַלּוֹךְ וְרַב וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַכֹּהֵן אֲסֹף
יָדָךְ:

19. שמואל א, כג:

(ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בִּיהוָה לֵאמֹר הֲאֵלֶךְ וְהִפִּיתִי בְּפִלְשְׁתִּים
הָאֵלֶּה...

(ו) וַיְהִי בְּבֵרַח אַבְיָתָר בֶּן אַחִימֶלֶךְ אֶל דָּוִד קַעֲיֵלָה אֶפֶד
יָרַד בְּיָדוֹ: ...

(ט) וַיִּדַע דָּוִד כִּי עָלְיוֹ שְׂאוּל מִחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל
אַבְיָתָר הַכֹּהֵן הַגִּישָׁה הָאֶפֶד:

20. שמואל א, ל:

(ז) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אַבְיָתָר הַכֹּהֵן ... הַגִּישָׁה נָא לִי הָאֶפֶד
וַיִּגַּשׁ אַבְיָתָר אֶת הָאֶפֶד אֶל דָּוִד:

(ח) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בִּיהוָה לֵאמֹר אֲרַדְף אַחֲרָיִךְ הַגְּדוּד הַזֶּה
הַאֲשָׁנֹנוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רָדְף כִּי הִשָּׁג תִּשְׁיָג וְהִצַּל תִּצְלִל:

21. אבן עזרא הארוך:

...והנה אפודים רבים היו עם הכוהנים, ויש להם חשב,
רק כי אין שם חושן ולא אורים. ואשר היה רגיל בדבר
האורים והתומים שהיו על חושן המשפט יוכל להשיב
לשואל מדמיון האפוד לבדו, רק לא בכל עת.

22. האבן עזרא בפרושו הקצר (לשמות כח, ד):

וסוד האפוד והחשן סתום... והנה עשו הכוהנים אפודים
כדמות אפוד משה והתורה לא אסרה זה... והשואל
באפוד הכהן, היה שואל בשתי אבנים, רק באפוד משה
במשפט האורים, על כן נקרא חושן משפט, כי הוא
ישפוט ויוציא לאור כל ספק.

23. הושע ג':

(ג) וְאָמַר אֲלֵיהָ יָמִים רַבִּים תִּשְׁבִּי לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי
לְאִישׁ וְגַם אֲנִי אֲלִיךְ:

(ד) כִּי יָמִים רַבִּים יִשְׁבּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר וְאֵין
זָבַח וְאֵין מִצְבָּה וְאֵין אֶפֶד וּתְרָפִים:

(ה) אַחֲרַיִם יִשְׁבּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְקִשׁוֹ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם